

REGINA ALEMANY PRESENTA *ESCOLTA, LAIA*...
LA VIDA RURAL A LA MARINA,
DE M. ROSER CABRERA GONZÁLEZ**

Es tracta d'un llibre que, com apunta l'autora a la dedicatòria, intenta enllaçar les generacions d'una família des dels besavis fins els besnéts en què Xaro, l'àvia de Laia –a qui s'adreça específicament- hi juga un paper fonamental. És el pont que fa que les noves generacions coneguen i estimen els seus avantpassats, les seues terres i les seues gent; perquè ella estima per damunt de tot la família, la seua, i estima també la gent, la d'ara i la d'abans, amb qui manté i ha mantingut una fluïda comunicació, ben conscient del que això li ha aportat al llarg de la seua vida.

Del passat ressuscita els vells costums i ho fa passant pel sedàs de la memòria tot allò que recorda i que, evidentment ha viscut amb intensitat, durant la seua infantesa, però, sobretot, allò que ha estat agradable. Les coses amb sabor agredolç les passa de puntetes o, directament, les elimina. Aquesta memòria selectiva fa que els lectors pensen en una xiqueta feliç. El mite de la infantesa que ha rescatat l'escriptora adulta, ha estat un mite recurrent al llarg de la història de la literatura. L'exemple, esmentat al pròleg d'Antoni Prats, de la gran novel·lista catalana, Mercè Rodoreda, n'és un cas. Però mentre que aquesta s'agafa al record per poder superar les frustracions de l'època adulta, Xaro va ser, és i serà, una xiqueta, una dona i una àvia feliç. És una persona vital, alegre, engrescadora, optimista, que contagia a tots els que l'envolten. I no és menys cert, però, que idealitza les vivències perquè, evidentment, aquella època idíl·lica, que evoca constantment, no restava exempta de no poques traces que marcaven una realitat dura.

Comptat i debatut, la vida no era fàcil; la gent del camp que ella

enyora, treballava de sol a sol i, les inclemències meteorològiques, s'encarregaven ben sovint de llançar per terra la suor de tot un any i, amb això, la il·lusió d'un bon grapat de persones que, arrelades i amb una perfecta simbiosi amb el seu medi, optaven amb resignació per fugir a la recerca d'una vida millor, com és el cas de les gentes que decidiren emigrar a d'altres països on els seus somnis es podrien fer realitat. Molta d'aquesta gent ho féu a França, el país veí que esdevingué un refugi per a molts. Aquest és el cas de l'oncle de Xaro, i allí és on va créixer i es va educar el seu benvolgut cosí, de qui ella se sent especialment orgullosa, perquè hi va tenir èxit professional i perquè, malgrat això, mai no va deixar en l'oblit els seus orígens, la seua terra.

No és gens d'estranyar que una persona curiosa, a qui li interessa absolutament tot, es deixara embadocar pels costums i tradicions de la terra dels pares i dels avis. Pel fet d'haver crescut en un ambient urbà, com és la ciutat de València, devia de cridar-li molt més l'atenció tot açò que vivia a l'estiu principalment, a les terres de la Marina. Desitjava que arribaren les vacances per fugir d'una vida probablement més còmoda i arrecerar-se a les fal·des de la seua àvia, a la caseta de Benissa, on experimentava un seguit de vivències totalment inusuals per a ella: el raïm amb el procés de selecció i elaboració de la pansa, les hortalisses fresques que els alimentaven durant tot l'estiu i la conserva que se'n feia, les flors que decoraven i omplien de flaire tota la casa... S'hi deté i ho explica absolutament tot; segueix fil per randa tots els processos (l'arreglada de les ametles, la recollida de l'aigua per a regar, per a abastir-se'n sense malbaratar-ne ni una gota; la posta dels ous i el procés d'incubació de les gallines... Arran d'açò, ha anat adquirint un cabal lèxic amplíssim i interessantíssim. Ha fet una tasca lexicogràfica encomiable al llarg de la seua vida. No vol permetre que es perden les paraules a mesura que van desapareixent els contextos, dins dels quals sorgiren i adquiriren significació.

Pel que fa a les festes populars, descriu amb tota mena de detalls ornaments de carrers, música popular, vestimentes, gastronomia..., com a la festa de l'ermita de santa Anna; la missa solemne i les processons en honor a la Mare de Déu d'Agost, una festa que, li agrade o no, era la festa dels "senyorets" ("les gentes del poble sentien per elles (les famílies privilegiades) admiració, respecte i agraïment", p. 95). Ací tenien l'oportunitat (elles) de lluir les millors joies, vestits, encaixos... Era la festa dels rics, i una xiqueta com ella i tota la gent humil havien d'admirar-los des de la distància, perquè pertanyien

Acte de presentació a La Xara (16-III-2009). D'esquerra a dreta, Rosa Rico (Regidora), Regina Alemany, Roser Cabrera i Antoni Prats (prologuista).

a una classe social distinta. Ella ho trobava injust, inadmissible; el poble, en canvi, ho tenia ben assumit; ni s'ho plantejava.

Però, si Xaro és una defensora convençuda de la dignitat de la dona, de la igualtat d'oportunitats, en retrocedir cap enrere, aquell món deu produir-li un cert desassossec. Narra testimonialment la vida de les dones sense crítiques aparents; destaca el capteniment, la submissió, l'anonimat, com una cosa normal, perquè el seu tarannà tolerant li permet respectar les idees, les creences, però, evidentment, no les comparteix. Deixa constància al llarg del llibre del paper fonamental que hi juga la dona; té cura dels fills i del marit, treballa mentre li queden forces a casa, al camp... i tot, amb una gran dignitat. La seua àvia, a qui ella admira especialment, encarna el model de dona en el medi rural. Conta, per exemple, com les dones aprofiten la gran trafegada que suposa fer la bugada al llavador, el dia acostumat, per a xafardejar, per a esplaiar-se, per a fugir de l'obligació diària de la casa, per a, en definitiva, alliberar-se durant unes hores a la setmana, semblant al que feien els homes a les tertúlies assídues del casino. Pretén testimoniar una vida acceptada sense cap qüestionament, una vida sense protagonisme, però, eminentment, fonamental. Diu:

Al llavador [...] totes les dones es veien les cares [...] les unes enfront de les altres [...] totes parlaven i, a vegades, reien fort; jo no entenia molt bé per què. Semblaven contentes d'estar allí juntes contant-se les seues coses. Mai no hi havia homes llavant. Sense la presència dels homes, elles se sentien diferents, més lliures. (P. 23)

Per les pàgines del llibre es projecten tota mena de records, tots molt entrayables, com l'harmonia entre els membres d'una família nombrosa, com era la de son pare, la complicitat amb el seu oncle, el que tocava l'acordió, aquella tradició que conservava l'àvia paterna de trencar l'enfit quan algú era víctima d'un empatx i que sols la podien seguir les persones que coneixien l'oració, que s'havia d'aprendre dijous sant i s'havia de mantenir en secret...

A mena de cloenda, l'autora, aprofitant una festa tan popular i tan arrelada a la nostra cultura com és la de sant Antoni, patró dels animalets, barreja la realitat i la ficció i s'atreveix amb un conte; deixa volar la imaginació i dos burrets -un ase i una somera- s'enamoren i aprofiten la distracció dels amos el dia de la benedicció, per a fugir i encetar una vida en comú com a éssers lliures. Aquest acabament resulta d'allò més adient si tenim en compte que s'adreça als néts. Laia, que, segons l'àvia, és ben espavilada i li agrada raonar i escoltar,

en restarà ben satisfeta.

Escolta, Laia, tot el que et conta la iaia en aquests relats i tot el que et seguirà contant mentre li reste un bri de vida! I tu també, Leo, encara que sigues més xicotet! I açò mateix, ho faig extensible a tots els que puguen gaudir encara de la companyia dels iaïos. Les persones grans tenen molt a contar-nos. Sols cal parar l'orella. N'aprendrem molt, alhora que ens ajudarà, si més no, a ser un poc més feliços.